

Asia: VN/2646/2024

Lausuntopyyntö Pohjoisen Suomen ohjelmaluonnoksesta

3.1 Kestävä kasvu ja uudistavat investoinnit

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

MTK katsoo ohjelmaluonnosta erityisesti alueen maa- ja metsätalouden, maaseudun sekä maaseudun yrittämisen näkökulmasta. Ohjelmaluonnoksessa nämä sektorit sivuutetaan käytännössä kokonaan. Suomen Pohjoiseen ohjelmaan olisi sisällytettävä kirjaukset siitä, että alueella säilyy elinvoimainen ja kehittyvä maataloustuotanto. Alan yrittäjyyden edellytyksiä on vahvistettava. Pitkien välimatkojen aiheuttamat erityishaasteet alan kuljetuksissa Pohjoisessa Suomessa on huomioitava. Maatalousalan investointien edistämiseksi Suomen CAP-suunnitelmalla on keskeinen rooli myös Pohjoisessa Suomessa.

Ohjelmaluonnoksesta puuttuu metsäbiotalousohjelma. Pohjois-Suomeen on tehty viime vuosina suuria metsäteollisuuden investointeja, jotka mahdollistaisivat lisäinvestointeja koko arvoketjuun kuten: metsätaloudessa, metsänhoidossa ja metsätietoon perustuvissa palveluissa, materiaali-, puu-, kone-, prosessi- ja energiateknologiassa, kemiallisessa metsäteollisuudessa ja puutuoteteollisuudessa sekä puurakentamisessa. Erityisesti tulisi edistää alueen pk-yrityksien TKI-kyvykkyyttä, investointiedellytyksiä ja vientimahdollisuuksia.

3.2 Puhdas energia ja digitaalinen puhdas kasvu

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

MTK kannattaa ohjelmaluonnoksessa esitettyä tuulivoimarakentamisen edistämiseen liittyvän kompensatioalueen perustamista pohjoisen Suomen itäiseen osaan, jolla voidaan mahdollistaa tuulivoimaa ja turvata samalla aluevalvonnan ja puolustusvoimien toimintaedellytykset. Yhteiskunnan kokonaisturvallisuudesta huolehtimisen ei tässä asiassa pidä olla vain maan itäisten osien vastuulla myöskään taloudellisten vaikutusten osalta. Valtio mahdollistaa osaltaan mm. merituulivoiman edistymistä Länsi-Suomessa.

3.3 Kestävä matkailu

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Pohjoisen Suomen matkailua kehitetään pääosin talven ja lumen vetovoimaan perustuen. Kärkikohteiden - kuten pohjoisten matkailukeskusten ja esimerkiksi lentoasema- ja juna- asemapaikkakuntien läheisen matkailutarjonnan - lisäksi on tärkeä edistää ja kehittää matkailua osana koko pohjoisen Suomen elinvoimaa. Tällöin huomioidaan myös syrjäisemmät seudut ja kohteet. Yksittäiset ja osin hajallaan sijaitsevat pienemmät matkailukohteet ja syrjäisemmällä sijaitsevat maaseudun matkailuyritykset ovat tärkeä osa pohjoisen Suomen matkailutarjontaa. Ne tarjoavat töitä ja toimeentuloa esimerkiksi nuorille maa- ja metsätalouden rinnalla. Näissä kohteissa yksilöllinen palvelu, perheyrittäjäyys ja paikallinen kulttuuri tarjoavat hyviä vaihtoehtoja sellaisille matkailijoille, jotka hakevat luonnonrauhaa, hiljaisuutta sekä pohjoisen erityisiä kulttuuripiirteitä ja autenttisuutta.

Ruokamatkailun, kylämatkailun, kalastusmatkailun ja metsästysmatkailun kestäväällä ja vastuullisella kehittämisellä osana pohjoisen Suomen luontomatkailun vetovoimaa lisätään ympärivuotista matkailua. Samalla matkailun positiiviset kerrannaisvaikutukset muille elinkeinoille sekä alueen asukkaille lisääntyvät.

Pohjoisen Suomen saavutettavuudessa tulee huomioida lento-, juna-, bussi- ja taksiyhteyksien rinnalla tieverkoston ylläpito ja korjausvelan vähentäminen. Suuri osa erityisesti kotimaisista matkailijoista liikkuu pohjoiseen Suomeen edelleenkin omalla autolla. Myös vuokra-autojen lisääntyvä käyttö edellyttää hyvässä kunnossa olevaa tieverkostoa. Ympäristöystävällisemmän autoilun yleistymisen ja edistäminen tulee huomioida esimerkiksi sähköautojen latauspaikkojen määrää lisäämällä.

3.4 Osaaminen ja työvoiman saatavuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Pohjoisessa Suomessa maa- ja metsätaloudessa tilanne on sama kuin muuallakin maassa, alan ammattilaisista tulee olemaan pulaa lähivuosina. Ammatillista koulutusta järjestävien oppilaitosten tilanne Pohjoisessa Suomessa on varsin kohtuullinen, mutta maa- ja metsätalouden ja luonnonvara-alojen ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkko ei kestä enää harventamista tulevaisuudessa. Alan oppilaitosten resurssit on pystyttävä säilyttämään.

MTK tuo esille, että Pohjoisessa Suomessa maa- ja metsätalousyrittäjien suurena haasteena on elinkeinotoiminnassa tarvittavien ammattilaisten, kuten eläinlääkäreiden, seminologioiden ja neuvojen saavutettavuus. Tähän on kiinnitettävä Pohjoisen Suomen ohjelmassa huomioita. MTK korostaa, että

myös Pohjoisessa Suomessa maa- ja metsätalousaloilla tarvitaan kausityövoimaa sekä myös ulkomaista työvoimaa.

Perusopetuksessa Pohjoisessa Suomessa suurena haasteena on se, kuinka turvataan kansalisten sivistykselliset oikeudet. Väestörakenteen muutokset, harva asutus ja pitkät välimatkat ovat alueen ominaispiirre. Perusopetusta on kuitenkin kyettävä järjestämään myös tulevaisuudessa kaikilla etäisyysvyöhykkeillä.

3.5 Turvallisuus, huoltovarmuus & omavaraisuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Turvallisuudesta, huoltovarmuudesta ja omavaraisuudesta huolehtiminen pohjautuvat Suomessa vahvasti kokonaisturvallisuuden käsitteeseen, jossa yhteiskunnan turvallisuuden takaaminen perustuu eri toimijoiden, julkisen, yksityisen ja järjestöjen sekä kansalaisten väliseen yhteistyöhön ja luottamukseen.

Sotilaallisesta puolustuskyvystä ja Venäjän rajan turvallisuudesta on huolehdittava. Suunnitelmallinen varautuminen eri tilanteisiin, myös alueellisella tasolla on osa suomalaista kokonaisturvallisuutta.

MTK korostaa, että kaikkialla Suomessa, myös pohjoisessa yleisen elinvoima, elämänlaatu ja elinvoimaiset maaseutualueet ovat tärkeä osa Suomen kokonaisturvallisuutta. Alueellinen ja paikallinen ruoantuotanto ovat myös osa huoltovarmuutta. Pohjoisen Suomen ohjelmaluonnoksessa maatalous- ja ruoantuotanto sivúutetaan kokonaan. Myös tämä osa huoltovarmuutta on syytä sisällyttää Pohjoisen Suomen ohjelmaan.

3.6. Saavutettavuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

MTK tukee ohjelmaluonnoksessa esitettyjä länsi-itäsuuntaisten liikenneyhteyksien kehittämistä sekä toimintavarmojen tie- ja rautatieyhteyksien kehittämistä Ruotsin ja Norjan satamiin.

On erityisen tärkeää, että Pohjoisessa Suomessa huolehditaan myös alempiasteisen tieverkoston kunnosta. Näillä on keskeinen merkitys maa- ja metsätalouden ympärivuotisissa kuljetuksissa, mutta toimiva tieverkosto palvelee myös laajemmin muita tarpeita. Yksityistieavustuksilla on merkittävä vaikutus Pohjoisen Suomen maakunnille. Yksityistieavustusten riittävä taso tulee turvata. Tienhoitopalveluissa on merkittävää kasvupotentiaalia yrittäjyydelle myös Pohjoisessa Suomessa.

MTK tukee ohjelmaluonnoksessa esitettyjä länsi-itäsuuntaisten liikenneyhteyksien kehittämistä sekä toimintavarmojen tie- ja rautatieyhteyksien kehittämistä Ruotsin ja Norjan satamiin.

Digitaalisten yhteyksien ja nopeiden laajakaistayhteyksien merkitys korostuu Pohjoisessa Suomessa, missä fyysiset välimatkat ovat pitkiä. Ohjelmaluonnoksessa on mainittu rahoituslähteenä Suomen CAP-suunnitelmassa vuosille 2023-2027 varattu 53 milj. euroa maaseudun laajakaistayhteyksien rahoitukselle. MTK huomauttaa, että asiassa tarvitaan myös muuta rahoitusta. Maaseutuohjelman rahoitus ei tule riittämään koko maan tarpeita ajatellen.

MTK korostaa toimivien lentoyhteyksien merkitystä Pohjoisessa Suomessa, jotka ovat tärkeitä alueen alueen elinkeinoelämän ja matkailun kannalta. Hyvä saavutettavuus lisää alueen houkuttelevuutta yrityksille ja investoinneille.

3.7 Pohjoinen yhteistyö

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

MTK kannattaa lausuntoluonnoksessa kaavailtua yhteistyötä pohjoismaisella tasolla. Asiassa kannattaa tehdä yhteistyötä myös EU-tasolla. EU:n kiinnostus arktisia alueita kohtaan on kasvavaa ja EU:lla on mm. suuri intressi turvata kriittisten raaka-aineiden saatavuus. Myös arktisen alueen tutkimus ja yhteistyö tällä alalla muiden valtioiden kanssa ja EU-tasolla on tärkeää ja siihen tulee myös panostaa. Suomen kannattaa olla aktiivinen toimija myös arktisessa neuvostossa.

Muut huomiot ohjelmaluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

MTK pitää ohjelman lähtökohtia ja tavoitteita hyvinä ja kannatettavina. Pohjoisen Suomen mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntämisen edistäminen erityisesti taloudellisen kasvun, alueellisen elinvoiman, investointien vauhdittamisen, osaamisen kehittämisen ja työvoiman

saatavuuden näkökulmista. Lisäksi tavoitteena on edistää Suomen huoltovarmuutta ja omavaraisuutta.

On tärkeää, että Pohjoisen Suomen investointihankkeissa otetaan huomioon paikallisten asukkaiden ja yhteisöjen sekä erityisesti maanomistajien tarpeet.

Tiainen Simo
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry